

Originalni rad

UDC: 613.83-056.242-085
doi: 10.5633/amm.2023.0406

FAKTORI KOJI DEFINIŠU KVALITET ŽIVOTA U POPULACIJI ZAVISNIKA OD OPIJATA

Mirjana Marinković^{1,2}, Lidija Đorđević Jovanović^{1,2}, Miodrag Đorđević^{1,2},
Vesna Karanikolić^{1,2}, Sonja Novak¹, Milica Radić^{1,2}

¹Univerzitet u Nišu, Medicinski fakultet, Niš, Srbija

²Univerzitetski klinički centar Niš, Niš, Srbija

Kontakt: Mirjana Marinković
Bulevar dr Zorana Đinđića 81, 18000, Niš, Srbija
E-mail: marinkovicmirjana00@gmail.com

Samo razumevanje faktora koji utiču na kvalitet života zavisnika od opijata može poboljšati i kvalitet terapije i njenu efikasnost. Postoji povezanost između načina lečenja i organizacije kompletne zdravstvene službe, što rezultira promenljivim kvalitetom života ovih bolesnika. Osim karakteristika same bolesti zavisnosti, na kvalitet života zavisnika mogu uticati i drugi aspekti života, kao što su demografija, socio-ekonomski status i zdravlje samog zavisnika. Svrha ovog istraživanja bila je da se utvrdi da li određene karakteristike zavisnika, sama bolest zavisnosti i način lečenja imaju prediktivni uticaj na kvalitet života opijatskih zavisnika koji su lečeni korišćenjem dvaju najčešćih pristupa.

Epidemiološko istraživanje studija preseka urađeno je 2020. godine na slučajnom uzorku od 70 opijatskih zavisnika lečenih u Univerzitetskom kliničkom centru Niš (35 zavisnika u programu održavanja metadonom i 35 zavisnika lečenih buprenorfinom). Koristeći standardizovane instrumente za merenje zdravstvenog statusa (engl. *World Health Organization instruments for measuring health status – WHO EQ-5D*), težine posledica zavisnosti (engl. *Addiction Severity Index–ASI*) i kvaliteta života (engl. *standardized World Health Organization quality of life – WHOQOL*), neophodne podatke prikupili smo preko intervjua „licem u lice“ sa ispitanicima i to na osnovu nezavisno razvijenog upitnika na osnovu kojeg su izračunati indeksi zdravlja (EQ-5D Index), težina posledica zavisnosti i kvaliteta života (WHOQOL) (WHOQOL-BREF Index). Podaci su kategorisani uz pomoć odgovarajućih tehnika deskriptivne statistike, a grupne razlike procenjene su korišćenjem χ^2 (Hi-kvadrat) testa i T-testa. Koristeći višestruku regresiju i korelaciju, izdvojili smo prediktore.

U pogledu vrednosti indeksa kvaliteta života, ne postoji značajna razlika između zavisnika koji se leče metadonom i zavisnika koji se ne leče metadonom. S druge strane, zavisnici koji se leče metadonom navode da imaju mnogo lošiji kvalitet života od zavisnika koji se ne leče metadonom. Zdravstvene navike, karakteristike socio-ekonomskog položaja ispitanika i drugi ishodi vezani za zavisnost najistaknutiji su faktori sa značajnim stepenom uticaja na kvalitet života. Efekti lečenja postaju sve manje primetni. Metadonski tretman ima prediktivni uticaj na zavisnikov pogled na život, kao i na stepen zadovoljstva (svojim psihičkim zdravljem odnosno okolinom) zavisnika. Trajanje metadonske terapije i bilo kakav prekid u nezi zavisnika dva su najvažnija indikatora. Posledice metadonske terapije, kako na sam organizam, tako i na društvo, sveukupno su blage.

Nemoguće je da se jedan prediktor računa i kao stepen i kao percepcija kvaliteta života u nizu različitih karakteristika. Broj razmotrenih aspekata prilično je velik, a implikacije koje iz toga proizilaze su složene.

Acta Medica Medianae 2023; 62(4):44-54.

Ključne reči: zavisnici od opijata, lečenje, kvalitet života, prediktori

"This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) Licence".